

A keverékek problematikája (tavaszi vetésű keverékszilázsok és őszi/tavaszi gabonaszilázsok) a nemzetközi szakirodalom szerint

Fordította és válogatta Dr. Orosz Szilvia

Állattenyésztési Teljesítményvizsgáló Kft.

A keverékek hozama és táplálóanyag-tartalma számos tényezőtől függ (fajta, csíraszám, vetésidő, betakarítás időpontja, csapadékmennyiség, nitrogén-utánpótlás, a komponensek egymáshoz viszonyított fenológiai fázisa és aránya). Említünk egy-két példát, mely rámutat, hogy milyen folyamatok zajlanak le az egyes komponensekben, melyek végeredményeként elkészül a szilázs-alapanyag.

- A gabonafélék a szemérés előtt klasszikus 'öregedési modellt' mutatnak: nő a rosttartalom, csökken a táplálóanyagok és a rost emészthetősége. A szemérés fázisában azonban megfordul a folyamat (a silókukoricához hasonlóan), a teljes növény egyre kevesebb rostot tartalmaz a kalász súlyarányának növekedésével (a növekvő mennyiségű keményítő miatt): egy pontig javul a táplálóanyagok emészthetősége a keményítő beépülésével párhuzamosan, miközben a rost bendőbeli lebonthatósága drámai mértékben romlik (szalmaszár). Mindez egyidőben történik.

A borsó szintén a klasszikus 'öregedési modellt' követi, amíg a hüvelyek telítődni nem kezdenek. A borsó részarányának növekedése párhuzamosan zajlik az öregedésével, a keverékben azonban még akkor is javítja a fehérjetartalmat, ha a borsó már nem ideális fenológiai fázisban van, hiszen fehérjetartalma még ekkor is duplája a gabonafélének.

A teljesség igénye nélkül emelünk ki egy-két paramétert, mely segíthet az egymással párhuzamosan zajló folyamatok megértésében és a tejelő szarvasmarha számára ideális 'eredményorientált' fenológiai fázis meghatározásában.

Az alábbiakban citált szerző (Klebesadel, 1969) 45 éve tette közzé adatait, mégis hasznosnak ítéltük közlését, mivel a március 10. és 20. között vetett tavaszi zabos keverékek általában 80-100 nap vegetációs időszak alatt érik el a kaszaérettséget hazánkban is.

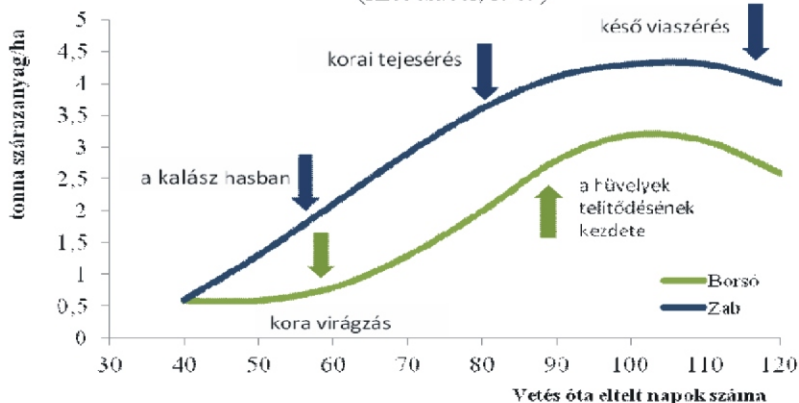
Az 1. ábra a zabos borsó esetében mutatja a szárazanyag-hozam változása mögött zajló folyamatokat külön a zab és külön a borsó esetében. A kalászos normál időjárási körülmények között nagyobb hozamot ad, mint a borsó a keverékben. Csapadékosabb időben (csíraszámától függően) a borsó arányaiban nagyobb tömeget ad, míg a szárazabb időjárást a gabona jelentős dominanciája jellemzi, a kalászos szárazságtűrése miatt.

A 2. ábra a zabos borsó esetében mutatja a szárazanyag-tartalom változását komponensenként. A borsó alacsonyabb szárazanyag-tartalmú és lassabban szárad lábon, mint a kalászosok. Ezért célszerű fonnasztani a keveréket betakarításkor. Tehát nem lábon érjük el a kívánatos 30% körüli szárazanyag-tartalmat (túl öreg lenne a keverék), hanem fonnasztással állítjuk azt be (kaszálás, szársértés ütőujjas szársértővel, rendképzés, rendfelszedés). Amikor csak kalászoszt vetettünk (tehát nem keverékről van szó), lábon is elérhető az erjedés szempontjából kívánatos szárazanyag-tartalom (gabona: tejesérés közepe, eszköz: direktvágó szántóföldi adapterrel szerelt önjáró szecsckázó, előny: alacsony

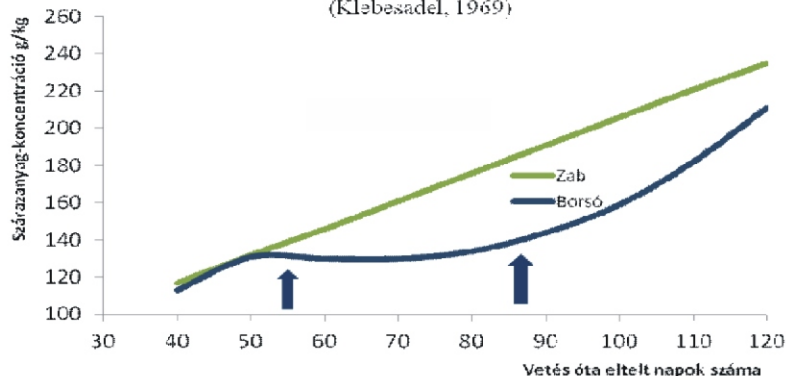
A 3. ábrán a nyersfehérje-tartalom változása látható zabos borsó keverék esetében komponensenként. A gabona nyersfehérje-tartalma az öregedéssel gyorsan veszít a fehérjetartalmából, míg a borsó sokáig javítja, növeli a fehérjetartalmat a tenésztidő alatt.

A 4. ábrán a zab és a borsó egyes részeinek emészthetősége látható az idő függvényében.

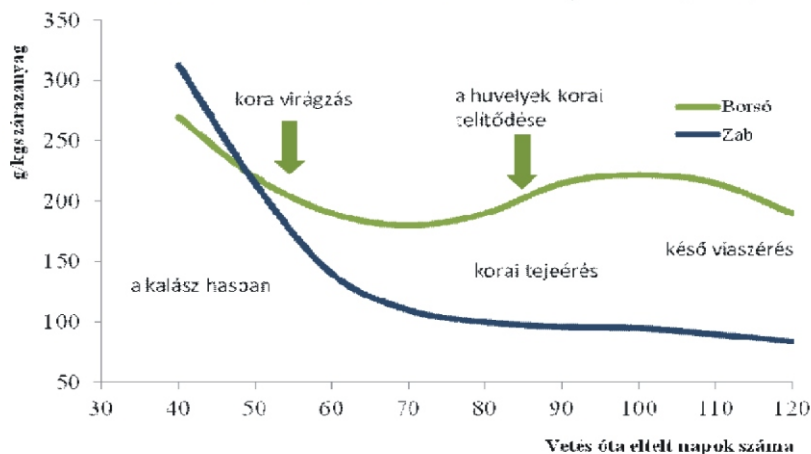
1. ábra A szárazanyag-hozam változása 40-120 nappal a zabos borsó keverék vetését követő időszakban (Klebesadel, 1969)

2. ábra A szárazanyag-tartalom változása 40-120 nappal a zabos borsó keverék vetését követő időszakban (Klebesadel, 1969)

3. ábra A nyersfehérje-tartalom változása 40-120 nappal a zabos borsó keverék vetését követő időszakban (Klebesadel, 1969)

4. ábra Az in vitro szárazanyag-emészthetőség változása a fenológiai fázisok függvényében a keverék növényi részeiben (Klebesadel, 1969)

